

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 28ης Μαρτίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Οδηγία 2008/98/ΕΚ και απόφαση 2000/532/ΕΚ – Απόβλητα – Ταξινόμηση αποβλήτων ως επικίνδυνων – Απόβλητα στα οποία μπορούν να αντιστοιχούν κωδικοί τόσο επικίνδυνων όσο και μη επικίνδυνων αποβλήτων»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-487/17 έως C-489/17,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με αποφάσεις της 21ης Ιουλίου 2017, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 10 Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο των δικών

Alfonso Verlezza,

Riccardo Traversa,

Irene Cocco,

Francesco Rando,

Carmelina Scaglione,

Francesco Rizzi,

Antonio Giuliano

Enrico Giuliano,

Refecta Srl,

E. Giovi Srl,

Vetreco Srl,

SE.IN Srl (C-487/17),

Carmelina Scaglione (C-488/17),

MAD Srl (C-489/17),

παρισταμένων των:

Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Procuratore generale della Repubblica presso la Corte suprema di cassazione,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του δέκατου τμήματος, F. Biltgen (εισηγητή) και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Σεπτεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο A. Verlezza, εκπροσωπούμενος από τον V. Spigarelli, avvocato,
- ο F. Rando, εκπροσωπούμενος από τον F. Giampietro, avvocato,
- οι E. και A. Giuliano, εκπροσωπούμενοι από τον L. Imperato, avvocato,
- η E. Gioni Srl, εκπροσωπούμενη από τις F. Pugliese και L. Giampietro, avvocatessa,
- η Vetresco Srl, εκπροσωπούμενη από τον G. Sciacchitano, avvocato,
- η MAD Srl, εκπροσωπούμενη από τους R. Mastroianni, F. Lettera και M. Pizzutelli, avvocati,
- η Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma, εκπροσωπούμενη από τους G. Pignatone και A. Galanti,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον G. Palatiello, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και F. Thiran καθώς και από την E. Sanfrutos Cano,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Νοεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 2, και του παραρτήματος III της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ 2008, L 312, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1357/2014 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 365, σ. 89, και διορθωτικό ΕΕ 2017, L 42, σ. 43) (στο εξής: οδηγία 2008/98), καθώς και του παραρτήματος, ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση», σημείο 2, της απόφασης 2000/532/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2000, για αντικατάσταση της απόφασης 94/3/ΕΚ για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της απόφασης 94/904/ΕΚ του Συμβουλίου για την κατάρτιση καταλόγου επικίνδυνων

αποβλήτων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΕ 2000, L 226, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2014/955/ΕΕ της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 370, σ. 44) (στο εξής: απόφαση 2000/532).

- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών δικών κατά των Alfonso Verlezza, Riccardo Traversa, Irene Cocco, Francesco Rando, Carmelina Scaglione, Francesco Rizzi, Antonio Giuliano και Enrico Giuliano, Refecta Srl, E. Gioni Srl, Vetreco Srl, SE.IN Srl (υπόθεση C-487/17), Carmelina Scaglione (υπόθεση C-488/17) και MAD Srl (υπόθεση C-489/17) για παραβάσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, παράνομη διακίνηση αποβλήτων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Η οδηγία 2008/98/ΕΚ προβλέπει, στην αιτιολογική σκέψη 14:

«Ο χαρακτηρισμός αποβλήτων ως επικίνδυνων θα πρέπει να βασίζεται, μεταξύ άλλων, στην κοινοτική νομοθεσία για τις χημικές ουσίες, ιδίως όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των παρασκευασμάτων ως επικίνδυνων, συμπεριλαμβανομένων των χρησιμοποιηθεισών για τον σκοπό αυτό τιμών των ορίων συγκέντρωσης. Τα επικίνδυνα απόβλητα θα πρέπει να διέπονται από αυστηρές προδιαγραφές για να προλαμβάνονται ή να αποφεύγονται, ει δυνατόν, οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία, που οφείλονται σε ακατάλληλη διαχείριση. Εξάλλου, είναι ανάγκη να διατηρηθεί το σύστημα με το οποίο έχουν χαρακτηριστεί τα απόβλητα και τα επικίνδυνα απόβλητα σύμφωνα με τον κατάλογο τύπων αποβλήτων, όπως καταρτίστηκε τελευταία με την απόφαση 2000/532 [...], προκειμένου να ενθαρρυνθεί ο εναρμονισμένος χαρακτηρισμός των αποβλήτων και να εξασφαλισθεί ο εναρμονισμένος καθορισμός των επικίνδυνων αποβλήτων εντός της Κοινότητας.»

- 4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2008/98 περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«1) “απόβλητα”: κάθε ουσία ή αντικείμενο το οποίο ο κάτοχός του απορρίπτει ή προτίθεται ή υποχρεούται να απορρίψει·

2) “επικίνδυνα απόβλητα”: τα απόβλητα που εμφανίζουν μια ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα III·

[...]

6) “κάτοχος αποβλήτων”: ο παραγωγός αποβλήτων ή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στην κατοχή του οποίου ευρίσκονται τα απόβλητα·

7) “έμπορος”: οιαδήποτε επιχείρηση η οποία ενεργεί ως εντολέας για την αγορά και την περαιτέρω πώληση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των εμπορών που δεν καθίστανται υλικοί κάτοχοι των αποβλήτων·

8) “μεσίτης”: οιαδήποτε επιχείρηση η οποία οργανώνει την ανάκτηση ή τη διάθεση αποβλήτων για λογαριασμό τρίτων, συμπεριλαμβανομένων των μεσιτών που δεν καθίστανται υλικοί κάτοχοι των αποβλήτων·

9) “διαχείριση αποβλήτων”: η συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση και διάθεση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών, καθώς και της επίβλεψης των χώρων απόρριψης και των ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι έμποροι ή οι μεσίτες·

10) “συλλογή”: η συγκέντρωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της προκαταρκτικής διαλογής και της προκαταρκτικής αποθήκευσης αποβλήτων με σκοπό τη μεταφορά τους σε εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων·

[...]».

5 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τις γενικές αρχές περί προστασίας του περιβάλλοντος της προφύλαξης και της αειφορίας, του τεχνικώς εφικτού και της οικονομικής βιωσιμότητας, της προστασίας των πόρων καθώς και τον συνολικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, στην ανθρώπινη υγεία, στην οικονομία και στην κοινωνία, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 13.»

6 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, που επιγράφεται «Κατάλογος αποβλήτων», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας, όσον αφορά την ενημέρωση του καταλόγου αποβλήτων που καταρτίστηκε με την απόφαση 2000/532/ΕΚ, θεσπίζονται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 39, παράγραφος 2. Ο κατάλογος αποβλήτων περιλαμβάνει τα επικίνδυνα απόβλητα και λαμβάνει υπόψη την προέλευση και τη σύνθεση των αποβλήτων καθώς και, εφόσον απαιτείται, τις οριακές τιμές συγκέντρωσης επικίνδυνων ουσιών. Ο κατάλογος αποβλήτων είναι δεσμευτικός όσον αφορά τον προσδιορισμό των αποβλήτων που πρέπει να θεωρούνται επικίνδυνα απόβλητα. Η καταχώριση μιας ουσίας ή αντικειμένου στον κατάλογο δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι συνιστά απόβλητο υπό οιοσδήποτε συνθήκες. Μια ουσία ή αντικείμενο θεωρούνται απόβλητα μόνον εφόσον ανταποκρίνονται στον ορισμό του άρθρου 3, σημείο 1.

2. Ένα κράτος μέλος μπορεί να θεωρεί κάποια απόβλητα ως επικίνδυνα, ακόμη και αν δεν περιλαμβάνονται ως τέτοια στον κατάλογο αποβλήτων, εφόσον εμφανίζουν μία ή περισσότερες από τις ιδιότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Το κράτος μέλος κοινοποιεί τις περιπτώσεις αυτές στην Επιτροπή αμελλητί. Τις καταγράφει στην έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, και παρέχει στην Επιτροπή όλες τις σχετικές πληροφορίες. Με βάση τις λαμβανόμενες κοινοποιήσεις, ο κατάλογος αναθεωρείται προκειμένου να αποφασισθεί η προσαρμογή του.

3. Εάν ένα κράτος μέλος διαθέτει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ένα συγκεκριμένο απόβλητο, το οποίο περιλαμβάνεται στον κατάλογο ως επικίνδυνο απόβλητο, δεν εμφανίζει καμιά από τις ιδιότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, τότε το εν λόγω απόβλητο μπορεί να θεωρηθεί ως μη επικίνδυνο απόβλητο. Το κράτος μέλος κοινοποιεί τις περιπτώσεις αυτές στην Επιτροπή αμελλητί και παρέχει στην Επιτροπή όλα τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία. Με βάση τις λαμβανόμενες κοινοποιήσεις, ο κατάλογος αναθεωρείται προκειμένου να αποφασισθεί η προσαρμογή του.

4. Ο αποχαρακτηρισμός των επικίνδυνων αποβλήτων δεν μπορεί να γίνεται με αραιώση ή ανάμιξη για τη μείωση των αρχικών συγκεντρώσεων επικίνδυνων ουσιών σε επίπεδο χαμηλότερο των οριακών τιμών για τον χαρακτηρισμό των αποβλήτων ως επικίνδυνων.

[...]

6. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν το απόβλητο ως μη επικίνδυνο απόβλητο σύμφωνα με τον κατάλογο αποβλήτων που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

[...]»

- 7 Το παράρτημα III της οδηγίας 2008/98 περιλαμβάνει τον κατάλογο ιδιοτήτων των αποβλήτων που τα καθιστούν επικίνδυνα. Όσον αφορά τις μεθόδους δοκιμών, το εν λόγω παράρτημα αναφέρει τα εξής:

«Πρέπει να χρησιμοποιούνται οι μέθοδοι που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 440/2008 της Επιτροπής[, της 30ής Μαΐου 2008, για καθορισμό των μεθόδων δοκιμής κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) (ΕΕ 2008, L 142, σ. 1),] και σε άλλα συναφή σημειώματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης (CEN) ή άλλες διεθνώς αναγνωρισμένες μέθοδοι δοκιμών και κατευθυντήριες γραμμές.»

- 8 Κατά την ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση» του παραρτήματος της απόφασης 2000/532:

«1. Εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων των αποβλήτων

Για την εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων των αποβλήτων ισχύουν τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98/ΕΚ. Για την εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων HP 4, HP 6 και HP 8 ισχύουν οι τιμές αποκοπής για τις μεμονωμένες ουσίες που ορίζονται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98/ΕΚ. Όταν μια ουσία περιέχεται στα απόβλητα κάτω από την τιμή αποκοπής, δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό ενός κατώτατου ορίου. Όταν μια επικίνδυνη ιδιότητα των αποβλήτων έχει εκτιμηθεί με δοκιμή και με τη χρήση των συγκεντρώσεων επικίνδυνων ουσιών που ορίζονται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, τα αποτελέσματα της δοκιμής υπερισχύουν.

2. Ταξινόμηση αποβλήτων ως επικίνδυνων

Τα απόβλητα που σημειώνονται με αστερίσκο (*) στον κατάλογο των αποβλήτων θεωρούνται επικίνδυνα σύμφωνα με την οδηγία [2008/98], εκτός εάν ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 20 της εν λόγω οδηγίας.

Για τα απόβλητα στα οποία θα μπορούσαν να τεθούν κωδικοί επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων ισχύουν τα ακόλουθα:

- Μια καταχώριση στον εναρμονισμένο κατάλογο των αποβλήτων που θεωρούνται επικίνδυνα, με ειδική ή γενική αναφορά σε “επικίνδυνες ουσίες”, είναι κατάλληλη μόνον για τα απόβλητα που περιέχουν εκείνες τις επικίνδυνες ουσίες που συντελούν ώστε τα απόβλητα να εμφανίζουν μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες HP 1 έως HP 8 ή/και η HP 10 έως HP 15, όπως αναφέρονται στο παράρτημα III της οδηγίας [2008/98]. Η εκτίμηση της επικίνδυνης ιδιότητας HP 9 “μολυσματικό” γίνεται σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία ή με κείμενα αναφοράς που ισχύουν στα κράτη μέλη.
- Μια επικίνδυνη ιδιότητα μπορεί να εκτιμηθεί ανάλογα με τη συγκέντρωση στα απόβλητα των ουσιών που την προξενούν, όπως προβλέπεται στο παράρτημα III της οδηγίας [2008/98] ή, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008, με την εκτέλεση δοκιμής σύμφωνα με τον [κανονισμό 440/2008] ή με άλλες διεθνώς αναγνωρισμένες μεθόδους δοκιμών και κατευθυντήριες γραμμές, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 όσον αφορά τις δοκιμές σε ζώα και στον άνθρωπο.

[...]

- 9 Ο κανονισμός 1357/2014 αναφέρει, στην αιτιολογική σκέψη 2, τα εξής:

«Η οδηγία 2008/98/ΕΚ ορίζει ότι ο χαρακτηρισμός αποβλήτων ως επικίνδυνων θα πρέπει να βασίζεται, μεταξύ άλλων, στην ενωσιακή νομοθεσία για τις χημικές ουσίες, ιδίως όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των παρασκευασμάτων ως επικίνδυνων, συμπεριλαμβανομένων των χρησιμοποιηθεισών για τον σκοπό αυτό τιμών των ορίων συγκέντρωσης. Εξάλλου, είναι ανάγκη να διατηρηθεί το σύστημα με το οποίο

έχουν χαρακτηριστεί τα απόβλητα και τα επικίνδυνα απόβλητα σύμφωνα με τον κατάλογο τύπων αποβλήτων, όπως καταρτίστηκε τελευταία με την απόφαση 2000/532 [...], προκειμένου να ενθαρρυνθεί ο εναρμονισμένος χαρακτηρισμός των αποβλήτων και να εξασφαλιστεί ο εναρμονισμένος καθορισμός των επικίνδυνων αποβλήτων εντός της Ένωσης.»

Το ιταλικό δίκαιο

- 10 Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχει το αιτούν δικαστήριο, οι βασικές διατάξεις περί αποβλήτων περιλαμβάνονται σήμερα στο νομοθετικό διάταγμα αριθ. 152, της 3ης Απριλίου 2006 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI, αριθ. 88, της 14ης Απριλίου 2006, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 152/2006). Συγκεκριμένα, το άρθρο 184 του διατάγματος αυτού διέπει την ταξινόμηση των αποβλήτων, διακρίνοντας τα απόβλητα, ανάλογα με την προέλευσή τους, σε αστικά και σε ειδικά, τα οποία, με τη σειρά τους, μπορούν να διακριθούν ανάλογα με την επικινδυνότητά τους, σε επικίνδυνα και σε μη επικίνδυνα. Το άρθρο 184 έχει τροποποιηθεί κατ' επανάληψη.
- 11 Αρχικά, το εν λόγω άρθρο προέβλεπε, στην παράγραφο 4, την κατάρτιση, με διυπουργική απόφαση, καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με διάφορες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως με την απόφαση 2000/532, και διευκρίνιζε ότι, μέχρι την έκδοση της απόφασης αυτής, θα εξακολουθούσαν να ισχύουν οι διατάξεις μιας απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Προστασίας του Εδάφους της 9ης Απριλίου 2002, η οποία παρατίθεται στο παράρτημα D του νομοθετικού διατάγματος 152/2006. Επιπλέον, το ίδιο άρθρο χαρακτήριζε ως επικίνδυνα τα μη οικιακά απόβλητα τα οποία ρητώς επισημαίνονται ως τέτοια με αστερίσκο στον κατάλογο αυτού του παραρτήματος D.
- 12 Ο νόμος αριθ. 116, της 11ης Αυγούστου 2014 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 192, της 20ής Αυγούστου 2014, στο εξής: νόμος 116/2014), με τον οποίο κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, η πράξη νομοθετικού περιεχομένου αριθ. 91, της 24ης Ιουνίου 2014, τροποποίησε το προοίμιο του παραρτήματος D του νομοθετικού διατάγματος 152/2006 προσθέτοντας τις ακόλουθες διατάξεις:

«1. Η ταξινόμηση των αποβλήτων πραγματοποιείται από τον παραγωγό, ο οποίος τα κατατάσσει στον κατάλληλο κωδικό ΕΚΑ [ευρωπαϊκού καταλόγου αποβλήτων], κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της απόφασης [2000/532].

2. Εάν ένα απόβλητο ταξινομείται υπό κωδικό ΕΚΑ ως “απολύτως” επικίνδυνο, είναι επικίνδυνο χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση. Οι επικίνδυνες ιδιότητες Η 1 έως Η 15, τις οποίες εμφανίζει το απόβλητο, πρέπει να καθορίζονται για τους σκοπούς της διαχείρισης του αποβλήτου αυτού.

3. Εάν ένα απόβλητο ταξινομείται υπό κωδικό ΕΚΑ ως “απολύτως” μη επικίνδυνο, είναι μη επικίνδυνο χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση.

4. Εάν ένα απόβλητο ταξινομείται με κατοπτρικές καταχωρίσεις, ως επικίνδυνο και ως μη επικίνδυνο απόβλητο, προκειμένου να εξακριβωθεί αν το απόβλητο είναι επικίνδυνο ή όχι, πρέπει να καθορίζονται οι επικίνδυνες ιδιότητες του αποβλήτου αυτού. Οι προς διενέργεια έλεγχοι για τον καθορισμό των επικίνδυνων ιδιοτήτων αποβλήτου είναι οι εξής: α) προσδιορισμός των ενώσεων που περιέχονται στο απόβλητο μέσω: του πληροφοριακού δελτίου του παραγωγού, της γνώσης της χημικής διαδικασίας, της δειγματοληψίας και της ανάλυσης του αποβλήτου, β) καθορισμός της επικινδυνότητας που συνδέεται με τις ενώσεις αυτές βάσει: της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων, των ευρωπαϊκών και διεθνών πηγών πληροφόρησης, του δελτίου δεδομένων ασφαλείας των προϊόντων από τα οποία προέρχεται το απόβλητο, γ) διαπίστωση περί του αν οι συγκεντρώσεις των ενώσεων που περιέχονται στο απόβλητο το καθιστούν επικίνδυνο, μέσω της σύγκρισης μεταξύ των συγκεντρώσεων που έχουν εντοπιστεί με τη χημική ανάλυση και του ορίου για τις συγκεκριμένες φράσεις κινδύνου των συστατικών ή μέσω της πραγματοποίησης δοκιμών προκειμένου να εξακριβωθεί εάν το απόβλητο εμφανίζει επικίνδυνες ιδιότητες.

5. Εάν από τις χημικές αναλύσεις προκύπτουν τα συστατικά του αποβλήτου χωρίς περαιτέρω στοιχεία και εάν οι συγκεκριμένες ενώσεις που το αποτελούν είναι άγνωστες, πρέπει, για τον προσδιορισμό των ιδιοτήτων που καθιστούν το απόβλητο επικίνδυνο, να ληφθούν υπόψη οι πλέον επικίνδυνες ενώσεις, κατ' εφαρμογήν της αρχής της προφύλαξης.

6. Όταν οι ουσίες που περιέχονται σε ένα απόβλητο δεν είναι γνωστές ή δεν προσδιορίζονται με βάση τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους ή όταν δεν μπορούν να προσδιορισθούν οι ιδιότητες που το καθιστούν επικίνδυνο, το απόβλητο ταξινομείται ως επικίνδυνο.

7. Η ταξινόμηση πραγματοποιείται εν πάση περιπτώσει πριν από την απομάκρυνση του αποβλήτου από τον τόπο παραγωγής.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Οι αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων υποβλήθηκαν στο πλαίσιο τριών υποθέσεων σχετικά με ποινικές διαδικασίες που κινήθηκαν κατά τριάντα κατηγορουμένων για εγκλήματα συνδεόμενα με την επεξεργασία επικίνδυνων αποβλήτων.
- 14 Από τις αποφάσεις περί παραπομπής προκύπτει ότι υπάρχουν υπόνοιες ότι οι εν λόγω κατηγορούμενοι, αντιστοίχως ως διαχειριστές χώρων υγειονομικής ταφής, εταιρίες συλλογής και παραγωγής αποβλήτων, καθώς και ως εταιρίες που πραγματοποιούν χημικές αναλύσεις αποβλήτων, προέβησαν, κατά παράβαση του άρθρου 260 του νομοθετικού διατάγματος 152/2006, σε παράνομη διακίνηση αποβλήτων. Βαρύνονται με την κατηγορία ότι επεξεργάστηκαν ως μη επικίνδυνα απόβλητα στα οποία είναι δυνατόν να αντιστοιχούν είτε κωδικοί επικίνδυνων αποβλήτων είτε κωδικοί μη επικίνδυνων αποβλήτων (στο εξής: κατοπτρικές καταχωρίσεις). Μέσω μη εξαντλητικών και αποσπασματικών αναλύσεων, προσέδωσαν στα εν λόγω απόβλητα κωδικούς που αντιστοιχούν σε μη επικίνδυνα απόβλητα και, ακολούθως, τα υπέβαλαν σε επεξεργασία σε χώρους υγειονομικής ταφής για μη επικίνδυνα απόβλητα.
- 15 Στο πλαίσιο αυτό, ο Giudice per le indagini preliminari del Tribunale di Roma (προανακριτικός υπάλληλος του πρωτοδικείου Ρώμης, Ιταλία) διέταξε διάφορα μέτρα κατάσχεσης των χώρων υγειονομικής ταφής στους οποίους τα επίμαχα απόβλητα είχαν υποβληθεί σε επεξεργασία καθώς και των κεφαλαίων των ιδιοκτητών των εν λόγω χώρων και, στο πλαίσιο αυτό, όρισε δικαστικό επίτροπο για τη διαχείριση των εν λόγω χώρων υγειονομικής ταφής και των χώρων συγκέντρωσης και παραγωγής αποβλήτων για χρονικό διάστημα έξι μηνών.
- 16 Το Tribunale di Roma (πρωτοδικείο Ρώμης) αποφάσισε, αποφαινόμενο επί των ενδίκων μέσων που άσκησαν οι κατηγορούμενοι κατά των εν λόγω μέτρων, με τρεις χωριστές διατάξεις, να ακυρώσει τα μέτρα κατάσχεσης.
- 17 Ο Procuratore della Repubblica presso il Tribunale di Roma (εισαγγελέας του πρωτοδικείου Ρώμης, Ιταλία) άσκησε αυτοτελή ένδικα μέσα κατά των τριών διατάξεων ενώπιον του Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία).
- 18 Κατά το δικαστήριο αυτό, οι υποθέσεις των κύριων δικών αφορούν τον καθορισμό των εφαρμοστέων κριτηρίων για την εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων των αποβλήτων στα οποία μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις. Συναφώς, το εν λόγω δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο καθορισμός των κριτηρίων αυτών αποτελεί ζήτημα το οποίο έχει εξεταστεί από την εθνική νομολογία και θεωρία κατά την τελευταία δεκαετία και ότι έχουν προκριθεί δύο διαφορετικές λύσεις ως προς την ερμηνεία των κρίσιμων διατάξεων τόσο του εθνικού δικαίου όσο και του δικαίου της Ένωσης.

- 19 Συγκεκριμένα, αφενός, σύμφωνα με την αποκαλούμενη θεωρία της «βεβαιότητας» ή της «τεκμαιρόμενης επικινδυνότητας», η οποία διαπνέεται από την αρχή της προφύλαξης, σε περίπτωση αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις, ο κάτοχός του υποχρεούται να ανατρέψει το τεκμήριο επικινδυνότητας που ισχύει ως προς το απόβλητο αυτό και, ως εκ τούτου, είναι υποχρεωμένος να εξακριβώσει την απουσία οποιασδήποτε επικίνδυνης ουσίας από το εν λόγω απόβλητο.
- 20 Αφετέρου, σύμφωνα με την αποκαλούμενη θέση της «πιθανότητας», η οποία διαπνέεται από την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και στηρίζεται στην απόδοση στην ιταλική γλώσσα του παραρτήματος, ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση», σημείο 2, της απόφασης 2000/532, ο κάτοχος αποβλήτων στα οποία μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις διαθέτει δυνατότητα εκτίμησης όταν προβαίνει στον εκ των προτέρων καθορισμό της επικινδυνότητας των επίμαχων αποβλήτων μέσω καταλλήλων αναλύσεων. Έτσι, ο κάτοχος των εν λόγω αποβλήτων μπορεί να περιορίσει τις αναλύσεις του στις ουσίες για τις οποίες υπάρχει υψηλός βαθμός πιθανότητας να περιέχονται στα προϊόντα που αποτελούν τη βάση της διαδικασίας παραγωγής του επίμαχου αποβλήτου.
- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία έχουν πανομοιότυπη διατύπωση στις υποθέσεις C-487/17 έως C-489/17:
- «1) Στις περιπτώσεις ταξινομήσεως των αποβλήτων με κατοπτρικές καταχωρίσεις, έχουν το παράρτημα της αποφάσεως [2000/532] και [το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98] την έννοια ότι ο παραγωγός αποβλήτου, όταν η σύνθεσή του δεν είναι γνωστή, οφείλει να προβεί προηγουμένως στον χαρακτηρισμό του και εντός ποιων ορίων;
- 2) Πρέπει η αναζήτηση επικίνδυνων ουσιών να γίνεται με βάση προκαθορισμένες ομοιόμορφες μεθόδους;
- 3) Πρέπει η αναζήτηση επικίνδυνων ουσιών να βασίζεται σε ακριβή και αντιπροσωπευτικό έλεγχο που λαμβάνει υπόψη τη σύνθεση του αποβλήτου, εάν είναι ήδη γνωστή ή έχει προσδιοριστεί κατά το στάδιο χαρακτηρισμού, ή, αντιθέτως, μπορεί η αναζήτηση επικίνδυνων ουσιών να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με πιθανοτικά κριτήρια, λαμβανομένων υπόψη εκείνων των ουσιών που θα μπορούσαν ευλόγως να υπάρχουν στο απόβλητο;
- 4) Σε περίπτωση αμφιβολίας ή αδυναμίας πιστοποίησης της υπάρξεως ή μη επικίνδυνων ουσιών στο απόβλητο, πρέπει αυτό σε κάθε περίπτωση να ταξινομείται και να αντιμετωπίζεται ως επικίνδυνο απόβλητο κατ' εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης;»
- 22 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2017 αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-487/17 έως C-489/17 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και για την έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 23 Ο F. Rando, η Vetreco και η Procuratore generale della Repubblica presso la Corte suprema di cassazione (εισαγγελία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία) εκτιμούν ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτες και πρέπει, επομένως, να απορριφθούν.

- 24 Σύμφωνα με τον F. Rando, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι αλυσιτελή, δεδομένου ότι στηρίζονται στην εφαρμογή του νόμου 116/2014. Όμως, ο νόμος αυτός συνιστά «τεχνικό κανόνα», ο οποίος έπρεπε να είχε κοινοποιηθεί προηγουμένως στην Επιτροπή. Δεδομένου ότι δεν υπήρξε τέτοια κοινοποίηση, ο εν λόγω νόμος δεν μπορεί να εφαρμοστεί στους ιδιώτες.
- 25 Η Vetresco υποστηρίζει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα δεν είναι αναγκαία για την επίλυση των διαφορών των κύριων δικών, καθόσον η ιταλική νομολογία έχει καθορίσει τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πρέπει να ταξινομούνται τα απόβλητα στα οποία μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις. Το αιτούν δικαστήριο όφειλε, επομένως, κατά την άποψή της, να περιοριστεί στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και να εφαρμόσει τη νομολογία του, χωρίς να είναι αναγκαία η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο.
- 26 Σύμφωνα με την εισαγγελία του Ακυρωτικού Δικαστηρίου, καταρχάς, τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα δεν προσδιορίζουν επακριβώς τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία, καθόσον μόνον το πρώτο εξ αυτών περιλαμβάνει μια γενική αναφορά στην απόφαση 2000/532 και στην οδηγία 2008/98. Περαιτέρω, τα προδικαστικά ερωτήματα αυτά δεν πληρούν ούτε τα κριτήρια αυτοτέλειας, καθόσον δεν είναι αυτοτελώς κατανοητά. Τέλος, οι αποφάσεις περί παραπομπής δεν περιέχουν καμία διευκρίνιση όσον αφορά την παράνομη ταξινόμηση που φέρεται ότι διαπράχθηκε κατά τα έτη 2013 έως 2015, το δε αιτούν δικαστήριο δεν εξήγησε τη λογική και αιτιώδη σύνδεση μεταξύ, αφενός, της μίας και μόνης ερμηνευτικής αμφιβολίας που μνημονεύεται στο σκεπτικό των αποφάσεων αυτών, όσον αφορά τους όρους «κατάλληλη» και «εκείνες [τις επικίνδυνες ουσίες]» που περιλαμβάνονται στο παράρτημα, ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση», σημείο 2, της απόφασης 2000/532, και, αφετέρου, των προδικαστικών ερωτημάτων τα οποία αφορούν στοιχεία που δεν εξετάζονται με το σκεπτικό αυτό.
- 27 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η διαδικασία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αποτελεί μέσο συνεργασίας του Δικαστηρίου με τα εθνικά δικαστήρια. Επομένως, εναπόκειται αποκλειστικώς στα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων εκκρεμεί η διαφορά και τα οποία φέρουν την ευθύνη της απόφασης που θα εκδοθεί να εκτιμούν, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής απόφασεως προκειμένου να εκδώσουν τη δική τους απόφαση όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997, *Leur-Bloem*, C-28/95, EU:C:1997:369, σκέψη 24, και της 7ης Ιουλίου 2011, *Agafitei κ.λπ.*, C-310/10, EU:C:2011:467, σκέψη 25).
- 28 Κατά συνέπεια, όταν τα υποβαλλόμενα από τα εθνικά δικαστήρια ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997, *Leur-Bloem*, C-28/95, EU:C:1997:369, σκέψη 25, και της 7ης Ιουλίου 2011, *Agafitei κ.λπ.*, C-310/10, EU:C:2011:467, σκέψη 26).
- 29 Πάντως, το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου όταν προδήλως προκύπτει ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2006, *Chacón Navas*, C-13/05, EU:C:2006:456, σκέψη 33, της 7ης Ιουλίου 2011, *Agafitei κ.λπ.*, C-310/10, EU:C:2011:467, σκέψη 27, καθώς και της 2ας Μαρτίου 2017, *Pérez Retamero*, C-97/16, EU:C:2017:158, σκέψη 22).
- 30 Εν προκειμένω, κατ' αρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μολονότι είναι αληθές ότι η περιγραφή του πραγματικού και κανονιστικού πλαισίου στις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως είναι συνοπτική, γεγονός παραμένει ότι η περιγραφή αυτή ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να κατανοήσει τόσο τα πραγματικά περιστατικά όσο και το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου ανέκυψαν οι διαφορές των κύριων δικών.

- 31 Στη συνέχεια, πρέπει να προστεθεί ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 18 έως 20 της παρούσας απόφασης, το αιτούν δικαστήριο εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους ζητεί την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που αποτελούν το αντικείμενο των προδικαστικών ερωτημάτων.
- 32 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 της οδηγίας 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1998, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (ΕΕ 1998, L 204, σ. 37), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 98/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998 (ΕΕ 1998, L 217, σ. 18), τα κράτη μέλη δεν υπόκεινται σε υποχρέωση κοινοποίησης των σχεδίων τεχνικών κανόνων στην Επιτροπή ούτε ενημέρωσής της όταν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από οδηγίες της Ένωσης.
- 33 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, με την έκδοση του νόμου 116/2014, η Ιταλική Δημοκρατία εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις οδηγίες για την ταξινόμηση των αποβλήτων, και δη από την οδηγία 2008/98. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι ο νόμος 116/2014 εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 98/34, η μη κοινοποίηση των διατάξεων αυτών εκ μέρους του ως άνω κράτους μέλους δεν συνιστά ουσιώδη διαδικαστική πλημμέλεια ικανή να επιφέρει τη μη εφαρμογή των οικείων τεχνικών κανόνων στους ιδιώτες. Αυτή η έλλειψη δεν επηρεάζει τη δυνατότητα να αντιτάσσονται οι κανόνες αυτοί στους ιδιώτες και, επομένως, είναι άνευ σημασίας για το παραδεκτό των προδικαστικών ερωτημάτων.
- 34 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως περιέχουν τα αναγκαία πραγματικά και νομικά στοιχεία ώστε το Δικαστήριο να δώσει χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο.
- 35 Ως εκ τούτου, οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου, του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 36 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το παράρτημα III της οδηγίας 2008/98 καθώς και το παράρτημα της απόφασης 2000/532 έχουν την έννοια ότι ο κάτοχος αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις, του οποίου όμως η σύνθεση δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή, πρέπει, για τους σκοπούς της ταξινόμησής του, να προσδιορίσει την εν λόγω σύνθεση και να ερευνήσει αν το επίμαχο απόβλητο περιέχει μία ή περισσότερες επικίνδυνες ουσίες, προκειμένου να διαπιστώσει αν το απόβλητο εμφανίζει επικίνδυνες ιδιότητες και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, σε ποιο βαθμό και με ποιες μεθόδους.
- 37 Προκαταρκτικώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το αιτούν δικαστήριο, εκκινώντας από την παραδοχή ότι στα επίμαχα στις υποθέσεις των κύριων δικών απόβλητα, τα οποία προκύπτουν από τη μηχανική επεξεργασία αστικών αποβλήτων, μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικοί κωδικοί, οριοθετεί σαφώς το αντικείμενο των προδικαστικών ερωτημάτων και, ως εκ τούτου, δεν συντρέχει λόγος, αντιθέτως προς ό, τι προβάλλουν ορισμένοι διάδικοι των κύριων δικών, να αποφανθεί το Δικαστήριο επί της ορθότητας του χαρακτηρισμού τους από το αιτούν δικαστήριο.
- 38 Κατά το άρθρο 3, σημείο 2, της οδηγίας 2008/98, συνιστούν επικίνδυνα απόβλητα «τα απόβλητα που εμφανίζουν μια ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που αναφέρονται στο παράρτημα III» της οδηγίας αυτής. Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 33 των προτάσεών του, η οδηγία αυτή υποβάλλει τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων

σε ειδικές απαιτήσεις σχετικά με την ιχνηλασιμότητά τους, τη συσκευασία και την επισήμανσή τους, την απαγόρευση ανάμειξής τους με άλλα επικίνδυνα απόβλητα ή με άλλα απόβλητα, ουσίες ή υλικά, καθώς και το γεγονός ότι τα επικίνδυνα απόβλητα μπορούν να τύχουν επεξεργασίας μόνο σε ειδικώς καθορισμένες εγκαταστάσεις οι οποίες έχουν λάβει ειδική άδεια.

- 39 Όπως προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/98, προκειμένου να διαπιστωθεί αν ορισμένο απόβλητο εμπίπτει στον κατάλογο αποβλήτων που καταρτίστηκε με την απόφαση 2000/532, ο οποίος είναι δεσμευτικός όσον αφορά τον προσδιορισμό των αποβλήτων που πρέπει να θεωρούνται επικίνδυνα, λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη η «προέλευση και [η] σύνθεση των αποβλήτων καθώς και, εφόσον απαιτείται, [οι] οριακές τιμές συγκέντρωσης επικίνδυνων ουσιών», δεδομένου ότι με βάση τις τιμές αυτές μπορεί να εξακριβωθεί αν το απόβλητο εμφανίζει μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες του παραρτήματος III της οδηγίας αυτής.
- 40 Ως εκ τούτου, όταν η σύνθεση αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις, δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή, εναπόκειται στον κάτοχό του, ο οποίος φέρει την ευθύνη για τη διαχείρισή του, να συλλέξει πληροφορίες από τις οποίες να μπορεί να αντλήσει επαρκείς γνώσεις όσον αφορά την εν λόγω σύνθεση και, ως εκ τούτου, να το ταξινομήσει με τον κατάλληλο κωδικό.
- 41 Συγκεκριμένα, χωρίς τις πληροφορίες αυτές, υπάρχει κίνδυνος ο κάτοχος αποβλήτου να παραβεί τις υποχρεώσεις του ως υπεύθυνος για την διαχείρισή του, αν αποδειχθεί, εν συνεχεία, ότι το απόβλητο αυτό υποβλήθηκε σε επεξεργασία ως μη επικίνδυνο απόβλητο, παρότι εμφάνιζε μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98.
- 42 Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως εξέθεσε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 52 των προτάσεών του, υπάρχουν διάφορες μέθοδοι για τη συγκέντρωση των αναγκαίων πληροφοριών σχετικά με τη σύνθεση των αποβλήτων, οι οποίες καθιστούν δυνατό τον εντοπισμό της ενδεχόμενης παρουσίας επικίνδυνων ουσιών καθώς και μίας ή περισσότερων από τις επικίνδυνες ιδιότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98.
- 43 Πέραν των μεθόδων που εκτίθενται στην ενότητα «Μέθοδοι δοκιμών» του εν λόγω παραρτήματος, ο κάτοχος αποβλήτων μπορεί, μεταξύ άλλων, να χρησιμοποιήσει:
- πληροφορίες για τη διαδικασία παρασκευής ή τη χημική διαδικασία «που παράγει το απόβλητο» καθώς και τις σχετικές ουσίες εισροής και τα ενδιάμεσα προϊόντα των διαδικασιών αυτών, συμπεριλαμβανομένης της γνώμης εμπειρογνομόνων·
 - πληροφορίες από τον αρχικό παραγωγό της ουσίας ή του αντικειμένου, προτού αυτό καταστεί απόβλητο, ιδίως τα δελτία δεδομένων ασφαλείας, τις ετικέτες ή τα δελτία προϊόντων·
 - βάσεις δεδομένων αναλύσεων αποβλήτων σε επίπεδο κρατών μελών, και
 - δειγματοληψία και χημική ανάλυση των αποβλήτων.
- 44 Όσον αφορά τη δειγματοληψία και τη χημική ανάλυση, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, όπως παρατήρησε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 69 των προτάσεών του, οι μέθοδοι αυτές πρέπει να παρέχουν εχέγγυα αποτελεσματικότητας και αντιπροσωπευτικότητας.
- 45 Πρέπει να σημειωθεί ότι η χημική ανάλυση αποβλήτου πρέπει πράγματι να παρέχει τη δυνατότητα στον κάτοχό του να αποκτήσει επαρκείς γνώσεις ως προς τη σύνθεση του αποβλήτου αυτού προκειμένου να εξακριβώσει αν το απόβλητο εμφανίζει μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2008/98. Παρά ταύτα καμία διάταξη της επίμαχης νομοθεσίας της Ένωσης δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι με την ανάλυση αυτή

επιδιώκεται να εξακριβωθεί η απουσία κάθε επικίνδυνης ουσίας από το επίμαχο απόβλητο, με αποτέλεσμα ο κάτοχος του αποβλήτου να οφείλει να ανατρέψει ένα τεκμήριο επικινδυνότητας ως προς το απόβλητο αυτό.

- 46 Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί, αφενός, ότι, όσον αφορά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/98, προκύπτει σαφώς από την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ότι τα κράτη μέλη οφείλουν, όταν εφαρμόζουν την ιεράρχηση των αποβλήτων που προβλέπει η οδηγία αυτή, να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προωθούν τις εναλλακτικές δυνατότητες που παράγουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα από περιβαλλοντική άποψη (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2014, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-323/13, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2290, σκέψη 36). Στο πλαίσιο αυτό, το εν λόγω άρθρο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη το τεχνικώς εφικτό και την οικονομική βιωσιμότητα, οπότε οι διατάξεις της εν λόγω οδηγίας δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιβάλλουν στον κάτοχο αποβλήτου δυσανάλογες υποχρεώσεις, τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη, όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων. Αφετέρου, σύμφωνα με το σημείο 2, πρώτη περίπτωση, της ενότητας «Εκτίμηση και ταξινόμηση» του παραρτήματος της απόφασης 2000/532, η ταξινόμηση αποβλήτων στα οποία μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις ως «επικίνδυνων» είναι ενδεδειγμένη μόνον αν τα απόβλητα αυτά περιέχουν επικίνδυνες ουσίες που έχουν ως συνέπεια ότι το απόβλητο εμφανίζει μία ή περισσότερες από τις επικίνδυνες ιδιότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98. Επομένως, ο κάτοχος αποβλήτου, μολοντί δεν υποχρεούται να εξακριβώσει την απουσία κάθε επικίνδυνης ουσίας από το επίμαχο απόβλητο, φέρει εντούτοις την υποχρέωση να αναζητήσει εκείνες τις ουσίες που είναι ευλόγως δυνατό να περιέχονται σε αυτό, χωρίς να έχει σχετικώς οποιοδήποτε περιθώριο εκτίμησης.
- 47 Η ερμηνεία αυτή, όπως υποστήριξαν οι διάδικοι των κύριων δικών κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επιβεβαιώνεται πλέον και από την ανακοίνωση της Επιτροπής της 9ης Απριλίου 2018 σχετικά με την τεχνική καθοδήγηση για την ταξινόμηση των αποβλήτων (ΕΕ 2018, C 124, σ. 1). Ωστόσο, καθόσον η ανακοίνωση αυτή είναι μεταγενέστερη των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών στις υποθέσεις των κύριων δικών, το Δικαστήριο, δεδομένου του ποινικού χαρακτήρα των υποθέσεων αυτών, εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να λάβει υπόψη την ως άνω ανακοίνωση στο πλαίσιο των απαντήσεών του στα προδικαστικά ερωτήματα.
- 48 Η ερμηνεία αυτή είναι, άλλωστε, σύμφωνη με την αρχή της προφύλαξης, η οποία αποτελεί ένα από τα θεμέλια της πολιτικής προστασίας που ακολουθεί η Ένωση στον τομέα του περιβάλλοντος, καθόσον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μέτρο προστασίας, όπως η ταξινόμηση αποβλήτου ως επικίνδυνου, επιβάλλεται μόνον οσάκις, μετά από μια όσον το δυνατόν πληρέστερη αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η ταξινόμηση αυτή είναι επιβεβλημένη (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, Waddenvereniging και Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, σκέψη 44, καθώς και της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, Fidenato κ.λπ., C-111/16, EU:C:2017:676, σκέψη 51).
- 49 Μόλις ο κάτοχος αποβλήτου συγκεντρώσει τις σχετικές με τη σύνθεση του αποβλήτου πληροφορίες, οφείλει, υπό περιστάσεις όπως οι κρίσιμες στις υποθέσεις των κύριων δικών, να εκτιμήσει τις επικίνδυνες ιδιότητες του εν λόγω αποβλήτου σύμφωνα με την ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση», σημείο 1, του παραρτήματος της απόφασης 2000/532, προκειμένου να το ταξινομήσει είτε βάσει του υπολογισμού των συγκεντρώσεων των επικίνδυνων ουσιών στο απόβλητο και ανάλογα με τις οριακές τιμές που ορίζονται, για κάθε ουσία, στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98, είτε βάσει δοκιμών είτε βάσει αμφοτέρων των μεθόδων. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το ίδιο σημείο 1 προβλέπει ότι «τα αποτελέσματα της δοκιμής υπερισχύουν».
- 50 Όσον αφορά την εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων ενός αποβλήτου, από την ενότητα «Εκτίμηση και ταξινόμηση», σημείο 2, δεύτερη περίπτωση, του παραρτήματος της απόφασης 2000/532 προκύπτει ότι ο βαθμός συγκέντρωσης των περιεχόμενων στο απόβλητο επικίνδυνων ουσιών που το

καθιστούν ενδεχομένως επικίνδυνο πρέπει να υπολογίζεται κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98. Το παράρτημα αυτό περιέχει, όσον αφορά τις επικίνδυνες ιδιότητες ΗΡ 4 έως ΗΡ 14, ακριβείς οδηγίες για τον προσδιορισμό των επίμαχων συγκεντρώσεων και ορίζει, σε ειδικούς πίνακες για τις διάφορες επικίνδυνες ιδιότητες, τις οριακές τιμές συγκέντρωσης πέραν των οποίων το επίμαχο απόβλητο πρέπει να ταξινομηθεί ως επικίνδυνο.

- 51 Όσον αφορά τις δοκιμές, πρέπει, πρώτον, να σημειωθεί ότι η εκτίμηση των επικίνδυνων ιδιοτήτων ΗΡ 1 έως ΗΡ 3, όπως προκύπτει από το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98, γίνεται με τη μέθοδο αυτή εφόσον τούτο είναι «σκόπιμο και αναλογικό». Επομένως, όταν η επικινδυνότητα αποβλήτου μπορεί να εκτιμηθεί βάσει των πληροφοριών που έχουν ήδη συγκεντρωθεί, με αποτέλεσμα η προσφυγή στη μέθοδο των δοκιμών να μην είναι σκόπιμη και αναλογική, ο κάτοχος του αποβλήτου μπορεί να το ταξινομήσει χωρίς να προβεί σε δοκιμές.
- 52 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μολονότι είναι αληθές ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεων του, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν έχει, σε αυτό το στάδιο, εναρμονίσει τις μεθόδους ανάλυσης και δοκιμών, γεγονός παραμένει ότι τόσο το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98 όσο και η απόφαση 2000/532 παραπέμπουν συναφώς, αφενός, στον κανονισμό 440/2008 και στα σχετικά σημειώματα της CEN, καθώς και, αφετέρου, στις διεθνώς αναγνωρισμένες μεθόδους δοκιμών και κατευθυντήριες γραμμές.
- 53 Ωστόσο, από την ενότητα «Μέθοδοι δοκιμών» του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98 προκύπτει ότι η παραπομπή αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι μέθοδοι δοκιμών που έχουν αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο υπό τον όρο ότι είναι αναγνωρισμένες διεθνώς.
- 54 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2008/98 καθώς και το παράρτημα της απόφασης 2000/532 έχουν την έννοια ότι ο κάτοχος αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις, του οποίου όμως η σύνθεση δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή, πρέπει, για τους σκοπούς της ταξινόμησής του, να προσδιορίσει την εν λόγω σύνθεση και να αναζητήσει τις επικίνδυνες ουσίες που είναι ευλόγως δυνατό να περιέχονται σε αυτό, προκειμένου να διαπιστώσει αν το απόβλητο εμφανίζει επικίνδυνες ιδιότητες, και μπορεί, προς τούτο, να χρησιμοποιεί δειγματοληψίες, χημικές αναλύσεις και δοκιμές κατά τα προβλεπόμενα στον κανονισμό 440/2008 ή κάθε άλλη διεθνώς αναγνωρισμένη δειγματοληψία, χημική ανάλυση και δοκιμή.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 55 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η αρχή της προφύλαξης έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τις επικίνδυνες ιδιότητες αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις ή σε περίπτωση που είναι αδύνατο να εξακριβωθεί με βεβαιότητα η απουσία κάθε επικίνδυνης ουσίας από το απόβλητο, το απόβλητο αυτό πρέπει, κατ' εφαρμογήν της αρχής αυτής, να ταξινομηθεί ως επικίνδυνο.
- 56 Για να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα αυτό, πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι η αρχή της προφύλαξης αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 191, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ένα από τα θεμέλια της πολιτικής που ακολουθεί η Ένωση στον τομέα του περιβάλλοντος.
- 57 Σημειώνεται, ακολούθως, ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η ορθή εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης προϋποθέτει, πρώτον, τον προσδιορισμό των δυνητικώς αρνητικών για το περιβάλλον συνεπειών των οικείων αποβλήτων και, δεύτερον, μια συνολική αξιολόγηση του κινδύνου για το περιβάλλον, βάσει των πλέον αξιόπιστων διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων και των πλέον πρόσφατων αποτελεσμάτων της διεθνούς έρευνας (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2003,

Monsanto Agricoltura Italia κ.λπ., C-236/01, EU:C:2003:431, σκέψη 113, της 28ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-333/08, EU:C:2010:44, σκέψη 92, καθώς και της 19ης Ιανουαρίου 2017, Queisser Pharma, C-282/15, EU:C:2017:26, σκέψη 56).

- 58 Το Δικαστήριο συνήγαγε εντεύθεν ότι, οσάκις αποβαίνει αδύνατο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα η ύπαρξη ή η έκταση του προβαλλόμενου κινδύνου λόγω της ανεπαρκούς, ατελούς ή ανακριβούς φύσης των αποτελεσμάτων των μελετών, αλλά η πιθανότητα πρόκλησης πραγματικής βλάβης στο περιβάλλον εξακολουθεί να υπάρχει στην υποθετική περίπτωση της επέλευσης του κινδύνου αυτού, η αρχή της προφύλαξης δικαιολογεί τη λήψη περιοριστικών μέτρων, με την επιφύλαξη ότι τα μέτρα αυτά δεν δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις και είναι αντικειμενικά (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2017, Queisser Pharma, C-282/15, EU:C:2017:26, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 59 Επιβάλλεται, τέλος, η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2008/98, για την προστασία του περιβάλλοντος τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνον τις γενικές αρχές της προφύλαξης και της αειφορίας, αλλά και το τεχνικώς εφικτό και την οικονομική βιωσιμότητα, την προστασία των πόρων καθώς και τον συνολικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, στην οικονομία και στην κοινωνία. Επομένως, ο νομοθέτης της Ένωσης, στον ειδικό τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων, επιδίωξε να σταθμίσει μεταξύ, αφενός, της αρχής της προφύλαξης και, αφετέρου, του τεχνικώς εφικτού και της οικονομικής βιωσιμότητας, έτσι ώστε οι κάτοχοι αποβλήτων να μην υποχρεούνται να εξακριβώνουν την απουσία κάθε επικίνδυνης ουσίας από το συγκεκριμένο απόβλητο, αλλά να μπορούν απλώς να αναζητούν τις ουσίες που θα μπορούσαν ευλόγως να περιέχονται στο απόβλητο αυτό και να εκτιμούν τις επικίνδυνες ιδιότητες είτε βάσει υπολογισμών είτε μέσω σχετικών με τις ουσίες αυτές δοκιμών.
- 60 Επομένως, μέτρο προστασίας όπως η ταξινόμηση αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις ως επικίνδυνου είναι επιβεβλημένο όταν, μετά από μια όσο το δυνατόν πληρέστερη αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, καθίσταται πρακτικώς αδύνατο για τον κάτοχο του αποβλήτου να προσδιορίσει αν υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες ή να αξιολογήσει την επικινδυνότητα του εν λόγω αποβλήτου (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, Waddenvereniging και Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, σκέψη 44, καθώς και της 13ης Σεπτεμβρίου 2017, Fidenato κ.λπ., C-111/16, EU:C:2017:676, σκέψη 51).
- 61 Όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις παρατηρήσεις της, μια τέτοια πρακτική αδυναμία δεν μπορεί να απορρέει από αυτή καθαυτή τη συμπεριφορά του κατόχου του αποβλήτου.
- 62 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της προφύλαξης έχει την έννοια ότι, όταν, μετά από μια όσο το δυνατόν πληρέστερη αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, είναι πρακτικώς αδύνατο για τον κάτοχο αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις να προσδιορίσει αν υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες ή να αξιολογήσει την επικινδυνότητα του εν λόγω αποβλήτου, το απόβλητο πρέπει να ταξινομηθεί ως επικίνδυνο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 63 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόμπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το παράρτημα III της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1357/2014 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2014, καθώς και το παράρτημα της απόφασης 2000/532/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2000, για αντικατάσταση της απόφασης 94/3/ΕΚ για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των στερεών αποβλήτων και της απόφασης 94/904/ΕΚ του Συμβουλίου για την κατάρτιση καταλόγου επικίνδυνων αποβλήτων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα επικίνδυνα απόβλητα, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2014/955/ΕΕ της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2014, έχουν την έννοια ότι ο κάτοχος αποβλήτου στο οποίο μπορούν να αντιστοιχούν κατοπτρικές καταχωρίσεις, του οποίου όμως η σύνθεση δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή, πρέπει, για τους σκοπούς της ταξινόμησής του, να προσδιορίσει την εν λόγω σύνθεση και να αναζητήσει τις επικίνδυνες ουσίες που είναι ευλόγως δυνατό να περιέχονται σε αυτό, προκειμένου να διαπιστώσει αν το απόβλητο εμφανίζει επικίνδυνες ιδιότητες, και μπορεί, προς τούτο, να χρησιμοποιεί δειγματοληψίες, χημικές αναλύσεις και δοκιμές κατά τα προβλεπόμενα στον κανονισμό (ΕΚ) 440/2008 της Επιτροπής, της 30ής Μαΐου 2008, για καθορισμό των μεθόδων δοκιμής κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH), ή κάθε άλλη διεθνώς αναγνωρισμένη δειγματοληψία, χημική ανάλυση και δοκιμή από τον κανονισμό.
- 2) Η αρχή της προφύλαξης έχει την έννοια ότι, όταν, μετά από μια όσο το δυνατόν πληρέστερη αξιολόγηση των κινδύνων, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης, είναι πρακτικώς αδύνατο για τον κάτοχο αποβλήτου το οποίο μπορεί να ταξινομηθεί είτε υπό κωδικούς που αντιστοιχούν σε επικίνδυνα απόβλητα είτε υπό κωδικούς που αντιστοιχούν σε μη επικίνδυνα απόβλητα να προσδιορίσει αν υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες ή να αξιολογήσει την επικινδυνότητα του εν λόγω αποβλήτου, το απόβλητο πρέπει να ταξινομηθεί ως επικίνδυνο.

(υπογραφές)